

1. Før du går i gang - Lærervejledning til websitet

Dette interaktive undervisningsmateriale kan bruges som direkte oplæg til undervisning i Dansk, Samfundsfag, Historie og Kristendom fra 7. klasse og opefter.

Websitet illustrerer og beskriver fakta om fængselsforhold og straffesystem og udfordrer eleverne med opgaver, quizzet, problemstillinger og dilemmaer, der tager udgangspunkt i filmen ”Et hul i himlen”- når mor og far er i fængsel og diskuterer følgerne af vores strafretlige system.

Websitet kan give en forståelse af hvorfor kriminalitet opstår og det at være borger i et retssamfund. Det kan åbne op for diskussionen omkring forbrydelse, straf og de dilemmaer som fængselsbørn står i, når en forbrydelse er sket. Sidst men ikke mindst kan det lære eleverne om vigtigheden i at kende og sætte sine grænser.

Under dødningehovedet findes opgavesæt og lærervejledning. Her kan man frit vælge imellem de tematiske opgavesæt hvor nogen er tænkt til hele moduler, andre til flere dage. Der er forslag til skriftlige opgaver, oplæg til rollespil, klasseafstemninger og gruppearbejder.

Du kan vælge at vise filmen først (varighed 60 min.) og siden åbne op for websitet, når filmen skal diskuteres. På websitet kan børnenes historier og problematikker genses.

Ideen er, at man som lærer, guider eleverne igennem et af de tematiske opgavesæt. Eleverne kan både fungere i grupper hvor de hjælper hinanden med at finde svarene eller de kan være alene foran en computer.

Websitet er opbygget på en måde, så informationerne er skjult, dvs. at de skal lede lidt efter oplysningerne ved at klikke rundt på ungdomsværelset.

Indhold:

Knytnæve	Beskrivelse og illustration af åbne og lukkede fængsler. Videoklip af fængselscelle.
Straf	Beskrivelser af straf principper og strafammer. Forklaring på varetægtsfængsling.
Dømt	Forklaring på den dømmende magt; anklagerens, forsvarerens og dommerens rolle.
Ekstra Bladet	Fokus på mediernes rolle- når medierne dømmer på forsiden.
”innocent until ”retsfølelse”	Forklaring af begrebet – og håndhævelse af retssikkerhed. Forklaring af begrebet – og dets betydning i retssager.
Kors	Beskrivelser af fængselspræstens rolle, videoklip fra fængselsgudstjeneste om Kain og Abel.
”Husk Far”	Forklaring på besøgstilladelse og besøgskontrol. Videoklip med pige der besøger et fængsel.
Tips	Regler i besøgskontrollen.
”øje for øje”	Smgl. Betydningen af ”at vende den anden anden kind til” – Om hævn og dødsstraf.
Fredstegn	Diskussions oplæg- virker fængselsstraf- om rehabilitering og forebyggelse.
Fjernsyn	Video klip med Justitsminister Lene Espersen der forklarer hvorfor vi straffer med fængsel.
Dødningehovede	Lærer vejledning med opgavesæt, diskussionsoplæg, rollespil og skriftlige opgaver.
Fjernsyn	Video klip med hovedpersonerne fra filmen. Om tilgivelse, straf og retfærdighed.
Computerspil	Krimi-quiz.
Top-ti	Lister over kriminalitet, konfiskerede genstande og fængselsaktiviteter.
Gæt en dom	Quiz over virkelige domme.
Test dig selv	Test i moralske dilemmaer omkring forbrydelser.

2. Filmen

Lærervejledning, klassediskussion om dilemmaerne

1. Om materialet

Hovedpersonerne i filmen hedder Camilla, Alex og Cherie. De deler samme skæbne. De har alle en mor eller far der sidder i fængsel. De tackler det hver især forskelligt, alt afhængig af, hvad forholdet er til den forælder, der sidder inde og den kriminalitet de har begået.

Opgaven skal tage udgangspunkt i de tre hovedpersoner i filmen og deres skæbne. Ved at klikke sig ind på sitet kan eleverne gense udvalgte klip og scener fra filmen, der kan sætte diskussionen i gang.

2. Klassediskussion

Hvad ville du gøre hvis dit liv pludselig blev vendt op og ned og din mor eller far kom i fængsel. Ville du ortælle det til nogen, ville du tilgive din mor eller far, ville du besøge ham eller hende i fængslet?

3. Opgaver og filmklip

Klik på børnenes historier fra filmen.

Alex – Om tilgivelse (videoklip)

- *Tilgivelse... (om dengang det skete, vreden og omverdenens blikke, om tilgivelse og om at komme videre)*
- *Tatoo..(Alex får tatoveret sin mors fødselsdag – og døds dag)*

Alex historie handler om sorgen efter moderens død og den svære tilgivelse og mødet med faderen. Alex far blev dømt 10 år for at have slået Alex mor ihjel. Siden da har Alex boet hos sine bedsteforældre. Alex har idag slået hånden af sin far.

Opgaverne kan løses som skriftlige opgaver i grupper eller hver især.

Skriftlig opgave:

- Beskriv Alex dilemma.

Hvad skal han gøre - skal han møde sin far og tilgive ham – eller lade være?

Hvorfor er det vigtigt at tilgive – hvorfor ikke?

Hvad vil der ske med Alex hvis han gjorde det ? (forestil dig mødet).

Alex bor lige nu hos sin mormor - hvad betyder det for ham?

Hvad betyder kammeraterne for ham?

Hvordan taler Alex om det der er sket?

Hvad tror du der vil ske med ham?

Hvis du var hans ven hvordan ville du råde ham?

Camilla – Om vrede (videoklip)

- *Da politiet kom.. (om chokket, og savnet og første besøg i fængsel)*

Camillas historie handler om at være vred og føle sig svigtet. Camilla har, siden hun var 11 år passet sig selv. Hun har ikke gået i skole, og bor i dag på ungdomshjem.

Skriftlig opgave

Hvad er Camillas konflikt?

Hvordan kan man hjælpe Camilla?

Hvad ville du gøre hvis du var hendes ven?

Hvad betyder det for hende at hun bor på ungdomshjem?

Hvordan virker pædagogerne?

Synes du, at det er rigtigt, at hun bor på børnehjem?

Hvordan oplever du mødet med moderen – hvordan har de det sammen?

Beskriv Camillas personlighed.

Hvad tror du hun kæmper hun med?

Hvad tror du hendes drøm er?

Hvad tror du, der vil ske med hende?

Cherie - Om savn – (videoklip)

- *straf.. (om straf og retfærdighed)*

- *besøger far i fængsel.. (Åbne fængsel Jyderup)*

Cherie historie handler om hendes savn efter sin far, og adskillelsen i hverdagen. Cherie bor med sin mor og lillesøster og ser sin far hver 3 uge. Hun tror på gud og håber, at han hører hendes bønner.

Skriftlig opgave:

Beskriv Cheries konflikt

Hvordan tackler hun savnet?

Hvordan oplever du mødet med faderen i fængslet?

Beskriv deres forhold?

Hvad betyder hendes tro for hende?

Hvad vil der ske med Cherie når hun bliver ældre?

Hvad sker der med faderen. Hvem skal hjælpe hende?

Har vi et ansvar som samfund og naboer?

Nogle mener ikke, at børn skal have lov til at besøge deres forældre i fængsel – hvad synes du?

3. Straffesystemet

Lærervejledning, viden og diskussioner

1. Om materialet

Det er hensigten med denne lektion, at eleverne skal lære det danske straffesystem at kende og forstå hvorfor vi straffer.

En interessant vinkel kunne være en diskussion om elevernes holdning til fængselsstraffe og sammenligne med de faktiske strafammer.

Links: domstol.dk, retsinfo.dk, kriminalgforsorgen.dk, justitsministeriet.dk

2. Klasseafstemning og opgaver

Man kan indlede lektionen med en anonym klasseafstemning om hvor mange, der har overtrådt loven.

Find svaret på websitet og diskuter i klassen

- Hvad skal der til før man bliver dømt skyldig i straf ?
- Hvem dømmer politiet- dommerne- eller politikerne?
- Hvad betyder retsfølelse ?
- Hvad er den strengeste straf man kan få i Danmark?
- Hvad er den hyppigste forbrydelse?
- Hvad kan man lave i et fængsel?
- Hvad må man tage med ind i et fængsel?
- Hvordan kommer man på besøg i et fængsel?
- Hvad er forskellen på et åbent og lukket fængsel?
- Hvad betyder varetægtsfængsling?

3. Viden om straf

Hvorfor straffer vi med fængsel?

1. Straffen skal gøre det tydeligt for lovovertræderen/ gerningsmanden at man ikke vil acceptere hans adfærd.
2. Straffen skal medvirke til et tryggere samfund og forhindre at gerningsmanden gør det igen og skræmme andre fra at gøre det samme.
3. Straffen skal udsætte gerningsmanden for en ubehagelig oplevelse og få ham til at forstå den skade han har gjort mod offeret.

Vi straffer med fængsel fordi vi tror på forbedring, soning og rehabilitering. Det vil sige, at man tror på, at den indsatte kan forandre sig og lære af sine fejl. I nogle af fængslerne er der derfor mulighed for at tage kurser, uddannelse og komme i terapi imens man afsoner. Det er for at hjælpe de indsatte, til at ændre deres værdier og give dem mulighed for en ny start. Det er også for at forberede dem til det samfund, de skal møde den dag de bliver løsladt.

Når man idømmes en **fængselsstraf** er det på tid. Ikke under 7 dage og ikke over 16 år – det kaldes livstid. Når 2/3 af straffen er udstået afgør myndighederne om man kan løslades på prøve.

Prøvetiden kan normalt ikke overstige 3 år.

I straffeloven findes regler for, hvad de forskellige forbrydelser kan straffes med. Det kaldes **strafammer**. Det gør det muligt at dømme forbrydelser efter de samme regler. Man ser også på hvad lignende forbrydelser tidligere er straffet med – det kaldes retspraksis.

Eksempler på strafammer

Tyveri: fængsel op til 1 år og 6 måneder.

Tyveri af særlig grov art: fængsel op til 4 år.

Incest – samleje med barn eller barnebarn: fængsel op til 6 år.

Voldtægt – med vold eller trusler om vold: fængsel op til 8 år

Voldtægt – med tvang (uden vold): fængsel op til 4 år.

Manddrab: fængsel fra 5 år til livstid.

Uagtsomt at forvolde en andens død: bøde eller fængsel op til 4 mdr.

Handel med euforiserende stoffer: fængsel op til 6 år.

Handel med euforiserende stoffer af særlig farlig karakter: fængsel op til 10 år.

Paparazzi (foto) på ikke offentlige steder: bøde eller fængsel op til 6 mdr.

4. Dødsstraf, hævn og retsfølelse

Lærervejledning, viden og opgaver

1. Om materialet

Dødsstraf, hævn og retsfølelse hænger sammen i denne lektion. Den offentlige mening, kan få betydning, når en sag kommer for retten. Hensynet til retsfølelsen hos befolkningen og dennes tillid til retssystemet kan få betydning i en sags afgørelse.

Nogle grupper har et behov for hævn, som kan ligne øje for øje princippet, andre mener, at forebyggelse er vigtigere end straf. Det vil vi gerne have eleverne til at reflektere over og diskutere indbyrdes.

2. Klassediskussioner - Om hævn

Hvis man tager et liv, skal man også give sit eget siger Biblen.

Hvad er de to forskellige forklaringer biblen giver på, hvordan man skal tackle hævn?

- Beskriv hvad sætningen øje for øje betyder? Og hvordan den er opstået?
- Hvad betyder det at vende den anden kind til? (se sitet)
- Hvornår skal man vende den anden kind til? – giv eksempler.
- Hvornår skal man hævne sig? – giv eksempler.
- Hvad mener A

mnesty International om dødsstraf?

Viden

Øje for øje.. tand for tand... hånd for hånd..!

Hvad skal man gøre hvis man vil gøre gengæld. Tanken om at tage liv for en andens, stammer fra Biblen. Her står der:

¹⁵Fæld aldrig dom over nogen på et enkelt vidneudsagn; der skal mindst to - og helst tre - vidner til. ¹⁶Hvis nogen aflægger falsk vidnesbyrd og anklager en anden for en forbrydelse, han ikke har begået, ¹⁷skal både anklager og anklagede krydsforhøres af overdommeren og præsterne, der på det tidspunkt gør tjeneste ved helligdommen. I den slags sager kræver loven liv for liv, øje for øje, tand for tand, hånd for hånd og fod for fod! 5. Mosebog, kapitel 19.

Senere i Det Ny Testamente siger Jesus:

"I har hørt, at der er sagt: "Øje for øje og tand for tand". Men jeg siger jer, at I ikke må sætte jer til modværge mod den, der vil jer noget ondt. Men slår nogen dig på din højre kind, så vend den anden til. Og vil nogen ved retten hjælp tage din kjortel, så lad ham også få kæppen. Og vil nogen tvinge dig til at følge ham én mil, så gå to mil med ham. Giv den, der beder dig; og vend ikke ryggen til den, der villåne af dig." (Matt. 5, 38-42)

Anonym klasseafstemning om dødsstraf

Hvem er for og imod dødsstraf?

Igangsættes ved første modul og evt. sidst i forløbet.

3. Opgaver

Skriv et brev til en indsat på dødsstraf. Vælg en af følgende indsatte på dødsstraf. Søg evt. på links til dødsstraf.

a) Kvinde 52 år. Straf : dødsstraf for dobbeltmord. Mor til 3.

Historie: Hun skød og overraskede to indbrudstyre. De bar ingen våben, men masker. Hun skød og dræbte dem begge på stedet. Hun hævder det var i nødværge.

b) Mand 44 år. Straf: dødsstraf for kidnapning, voldtægt, mord, og mishandling.

Historie: Tidligere straffet for seksuelle forbrydelser og krænkelse. Indlagt på psykiatrisk afdeling. Kvinde kidnappet, mishandlet og slået ihjel. Fundet begravet på mandens ejendom. Han hævder sin uskyld, men fingeraftryk findes på hendes ur og hans blod under hendes negle. Under retssagen blev der rejst tvivl om hans egnethed for straf.

c) Mand 25 år. Straf: dødsstraf for mord og usømmelig omgang med lig.

Historie: Var 16 år da han sammen med en gruppe venner var fulde og kørte rundt i bil og kedede sig. De fik tilfældigt øje på en fyr som de vidste havde begået seksuelle overgreb på den enes lillesøster.

Fyren blev fundet gravet ned, slået ihjel med et stumpt værktøj. Alle medvirkende i bilen fik domme fra livstid til dødsstraf.

d) Kvinde 23 år. Straf: dødsstraf

Historie: Var i voldeligt ægteskab med gentagende trusler på liv, mishandlinger og tæsk. Manden tidligere dømt for vold. Manden er fuld og tæsker kvinden med bælte da han tager deres barn for at stikke af. Hun griber til ildstageren og skubber ham ned af trappen. Han dør senere af sine kvæstelser. Kvinden hævder det var nødværge.

Opgave: Selvtægt og nødværge

Et aktuelt eksempel fra Danmark:

Man taler også om selvtægt og nødværge i sagen om urmageren i København, der overraskede indbrudstyvene og skød den ene med et gevær. Indbrudstyvene blev sigtet og dømt for indbrud og urmageren blev varetægtsfængslet - men gik senere fri, fordi han handlede i nødværge. (Han ville forsvare sig). Urmageren fik dog en dom for våbenbesiddelse.

Er det rimeligt? Hvornår er det forsvar og hvornår er det et angreb? Hvad skulle urmageren have fået i straf i følge strafferammerne?

4. Viden - Retsfølelse

Retsfølelse er en følelse af, at der skal være retfærdighed til, når nogen bryder loven.

Retsfølelse forholder sig til den offentlige stemning og betydning.

Når man dømmer en forbrydelse kan det ske at dommeren og anklageren forholder sig til den offentlige retsfølelse. Det vil sige at man lytter til stemningen i befolkningen for, hvad det er retfærdigt og uretfærdigt. Når man diskuterer retsfølelse er det fordi man diskuterer befolkningens tillid og tro til retssystemet, politikerne og politiet. Det kan være i sager hvor strafferammen ikke er særlig høj, som f.eks i vold og sædelighedsforbrydelser, men også i sager om økonomisk kriminalitet hvor man har svindlet for millioner. Her kan mediernes indflydelse få alvorlig betydning for retsfølelsen.

Hvornår er det retsfølelse når befolkningen dømmer - og hvornår er det hævnthirst ?

Sager hvor retsfølelsen var årsag til fængsling

Hensynet til folks retsfølelse var begrundelsen, da Københavns Byret i formiddag forlængede fængslingen af en 20-årig mand, der blev anholdt i forbindelse med urolighederne efter rydningen af Ungdomshuset. Manden har tilstået, at han kastede en øldåse i retning af politifolk uden dog at ramme. Han sigtes for vold mod politiet. Dommeren forlængede fængslingen med yderligere 14 dage, og han brugte den bestemmelse i retsplejeloven, som handler om retshåndhævelsen.

En 34-årig mand fik fængslingen forlænget i en uge med henvisning til retsfølelsen og til særligt bestyrket mistanke om, at han kastede en sten i ryggen på en politimand. Dommeren lod sig ikke bevæge af forsvarerens henvisning til, at den 34-årige var fuld og ikke kunne huske, hvad han havde gjort. (Kilde: tv2.dk)

5. "Velkommen på forsiden" - når medierne dømmer

Lærervejledning, opgaver og diskussioner

1. Om materialet

Denne lektion handler om mediernes rolle når formodede gerningsmænd havner på forsiden før de er dømt.

Du er uskyldig indtil det modsatte er bevist. Det er en sætning, der håndhæves strengt i retsvæsenet, men som er sværere at håndhæve i medierne og i den offentlige debat. Her bliver både mistænkte og anklagede ofte hængt voldsomt ud, før vi ved om de er skyldige – det vil sige dømt af en domstol.

Det er hårdt for især de pårørende, der skal leve med skammen og usikkerheden, før de selv kender skæbnen for den som er anklaget.

Links: eb.dk, bt.dk, seoghoer.dk, pressenaevnet.dk

2. Klassediskussion

På websitet har vi udvalgt 4 personsager; Amdi Petersen, Rudi Hansen, Henriette Kjær og Dorte Gramko. Det er alle eksempler på mennesker, som er blevet dømt hårdere i medierne end i retslokalet. Anklagerne imod dem er meget forskellige.

Sagerne er meget forskellige og det er deres anklager også. Find dem på websitet og gennemgå deres sager gruppevis.

Er det i orden at blive anklaget for noget man ikke har gjort hvis man virker mistænkelig, eller ikke vil snakke med pressen eller politiet? Er det mere okay at blive hængt ud som morder end som tyv, hvis mistanken er stor?

Hvad kan man stille op i forhold til mediernes dækning? Hvad er mediernes funktion i disse sager? Hvilken dom fik de, og er det i overensstemmelse med deres behandling i medierne? Hvad ville du gøre som journalist på sådan en sag?

Er du selv kommet til at dømme en person ud fra en overskrift i medierne, før de er blevet dømt eller kendt skyldige af en domstol?

Hvis man vil klage over en behandling i medierne, gøres det til pressenævnet. Find eksempler på kendelser på pressenaevnet.dk og diskuter hvor elevernes egen grænse går.

3. Opgave mundtlig eller skriftlig

Billedanalyse og tekstforståelse.

Medbring Ekstra Bladet og BT og bed eleverne om (gruppevis) at finde kriminal historierne.

Opgave: Billede og tekstanalyse

Tag udgangspunkt i en aktuel kriminalsag. Beskriv hvem der udtaler sig. Beskriv billedvalget og overskriften. Virker journalisten objektiv? Hvem er kilderne?

Synes du, at du får nok at vide? Sammenlign forskellige mediers dækning af samme sag. Tror du, at gerningsmanden er skyldig – hvorfor? Er du i tvivl?

Opgave: Kendte kriminalsager fra medierne

Eleverne kan her selv søge efter oplysninger på kendte krimi sager på internettet. De kan søge på aviser, google, tv- stationer osv. f.eks Kurt Thorsen sagen (bedrageri), Riskjær sagen (bedrageri og økonomisk kriminalitet), mordet på Antonio Curra (den Italienske turist), Nørrebro urolighederne (mange unge blev varetægtsfængslet uden sigtelse).

Eleverne kan bagefter analysere måden ”de kendte” er fremstillet i medierne på. F.eks. med sit valg af billeder (perspektiv, farveholdning, stemning og udtryk) eller med sine overskrifter (direkte og anklagende, beskrivende og ladet?).

Hvad vil artiklen fortælle? Virker artiklen retfærdig, sand eller manipuleret?

Hvad tror du, det medførte at hovedpersonerne var så eksponerede i medierne?

6. Retssal – 2 rollespil

Lærervejledning og lektionsforslag

1. Om materialet

Procedure og regler for bevisførelse er vigtigt i en retssal. Derfor handler det i retssalen om at argumentere – det hedder procedere - for sin (klients) sag. Dette materiale handler om at få eleverne til at agere anklager, forsvarer, anklaget, offer, vidne og dommer. Udfordringen for eleverne, er at finde sandheden. Hvem taler sandt og hvad er sandheden?

I de følgende rollespil kan eleverne prøve argumentets kraft. De kan have forberedt sig på at kende strafammer eller de kan dømme ud fra egen retsfølelse/ fornuft og derefter diskutere de reelle strafammer for pågældende forbrydelse. Straffammer kan findes under knappen 'Straf' og ovenstående links.

Links: retssal.dk, themis.dk, synopsis.dk, familieadvokaten.dk

2. Rollespil

Beskriv og forklar de forskellige roller, der er i en retssal.

Proceduren er: anklager fremsiger anklage. Forsvarer fremsiger forsvar. Vidner afhøres på skift, herunder evt. offer og sigtede.

Fordel rollerne til forskellige elever og bed dem om at forberede argumentationerne med hjælp fra en forsvarsmyndighed (en gruppe på fx 4) og en anklagemyndighed (en gruppe på fx 4). Derved bliver der flere, til at give input til sagens detaljer. Herefter spilles retssagen på fx 15 min.

Sagen: Mikkel på 18 er anholdt med 60g hash på sig i forbindelse med en gymnasiefest i Roskilde. Mikkel går ikke på gymnasiet selv, men arbejder på en bar.

- A. Dommer. Styrer retssagen og dømmer til slut.
- B. Anklager. Fremfører sagen som anklager. 'Mikkel' er under anklage for at have solgt hash til en gymnasiefest.
- C. Forsvarer. Forsvarer 'Mikkel'. Siger at det ikke var ham der gjorde det.
- D. Sigtede. Mikkel. Vidner selv og siger at han ikke vidste, det lå i hans lommer.
- E. Offer. Josefine 16 år, som siger hun intet kan huske, efter Mikkel gav hende noget at ryge på.
- F. Vidne1. Pernille 16 år, Josefines veninde, som siger at Mikkel tilbød hende og Josefine at købe hash tidligere på aftenen. Senere mødte hun Josefine udenfor, hvor Josefine sad og røg hash og blev meget skæv og senere så dårlig, at de måtte kontakte hendes forældre.
- G. Vidne2. John på 21, Mikkels ven, og kendt fra stofmiljøet. Han siger, at de var sammen næsten hele aftenen og han ikke så Mikkel sælge hash på noget tidspunkt, men at nogen må have lagt det i hans jakkelomme.
- H. Teknisk bevis. Politiet har et bevis. En elev fastsætter hvilket (fx et fingeraftryk, spyt, mobilnr, spor af hash etc.) og fremlægger det for retssalen.

3. Rollespil – digt en retssag

Klassen inddeles i grupper på 5 personer. Hver gruppe skal digte sin egen kriminalsag og forberede en retssal. Hver enkelt i gruppen får tildelt en rolle som enten forbryder, offer, anklager, dommer eller forsvarer. De skal herefter hver i sær vælge karaktertræk og motiver som deres rolle skal handle efter. Sidst bliver alle enige om forbrydelsens karakter; hvad er der sket f.eks. anklage om vold, tyveri, falskneri eller mord.

Roller og karaktertræk:

- a. **Forbryder** var: fuld, jaloux, vred, ubetænksom, ærgerrig, nysgerrig etc.
- b. **Offer** er blevet: handikappet, slået, bestjålet, kørt over, mobbet etc.
- c. **Anklager** er: arrogant, ignorant, forstående, lyttende, manipulerende, retfærdig etc.
- d. **Dommer** er: forstående, tilgivende, streng, retfærdig, nådesløs etc.
- e. **Forsvarer** er: kæk, hård, blid, grædefærdig, ultra talende, retfærdig, dominerende etc

Når gruppen har skrevet deres roller ned og blevet enige om forbrydelsens karakter og sag, opfører de rollespillet for resten af klassen som fungerer som nævninge. Når anklageren og forsvareren er færdige med at procedere og fremlægge vidner. Skal nævningene kende den sigtede skyldig/ikke skyldig. Herefter skal dommeren udsige straffen (udfra strafammen).

Forberedelse: 1 lektion. Opførelse af retssal: 5 min pr. gruppe.

7. Gæt en Dom Lærervejledning og svar

1. Om materialet

Navnene er opdigtede, men sagerne er virkelige. Hvis du vil vide mere om de konkrete domme henviser ”U nummeret” til sagen – findes på thomson.dk (betaling) eller i Ugeskrift for Retsvæsen på biblioteket (gratis).

Det interessante ved domme, der rigtigt har fundet sted, er diskussionen omkring retsfølelse. Retfølelse afhænger af folks viden om den konkrete sag: f.eks. vokser kravet om højere straf, hvis man kun hører om offeret og meget lidt om den konkrete sag. Men hvis man ved mere om sagen, vokser ønsket om en mildere straf.

Hvorfor er det sådan?

Links: retsinfo.dk, retssal.dk, domstol.dk, folketinget.dk

2. Diskussioner

Diskussioner, der kan tages både før og efter eleverne har lavet testen er:

Hvad synes eleverne er fair?

Er strafammerne i Danmark i overensstemmelse med deres holdning? (strafammerne findes under knappen Straf)

Hvad er de værste forbrydelser at begå?

Retfærdighed: Hvornår er straf retfærdigt? Hvornår er straf hævn? Hvornår nytter straf ?

3. Gæt en dom og løsningerne

(1) Røveri i en bagerforretning (U.2005.3134Ø)

Paco på 22 år er tiltalt for røveri i en bagerforretning. Maskeret med elefanthue truede han 2 kvindelige ekspedienter med en kniv til at udlevere 1800 kr i kontanter.

Han blev dømt for røveri og for overtrædelse af våbenloven.

Hvad blev hans straf?

8 måneders fængsel.

(2) Uforsvarlig kørsel og trafikdrab (U2005.77Ø)

Christoffer og Jens, begge 19 år, er sigtet for at have kørt væddeløbskørsel i hver deres bil med høj hastighed over en længere strækning. Under kørslen påkørte Jens en anden bil og føreren af denne bil blev dræbt ved sammenstødet.

Hvad blev deres straf?

Christoffer fik 3 måneders fængsel og frakendelse af kørekortet i 3 år. Jens fik 7 måneders fængsel og frakendelse af kørekort i 5 år.

(3) Uagtsomt manddrab i trafikken (U.2006.2763Ø)

21 årige Johan er tiltalt for at have kørt i bil med væsentlig højere hastighed end de tilladte 80 km/t på en landevej på Langeland . I forbindelse med en overhaling påkørte han en modkørende bil hvis fører – en gravid kvinde – senere døde af sine kvæstelser.

Hvad blev hans straf?

1 års fængsel.

(4) Indførsel af hash og forsøg herpå (U.2003.2147/1H)

Valdec er tiltalt for i 8 tilfælde over en periode på 5 måneder at indføre og forsøge at indføre i alt 1.738 kg hash til Danmark. Han har haft en meget central rolle i forbindelse med organiseret indførsel af store mængder hash, med henblik på salg og stor økonomisk fortjeneste.

Valdec blev dømt for at indføre og forsøge at indføre 1.7 ton hash. Han er tidligere blevet dømt for alvorlig narkokriminalitet og fik dengang en straf på fængsel i 3 år og 6 måneder.

Hvad blev hans straf i denne sag?

Fængsel i 6 år

(5) Gruppevoldtægt (U.2005.753H)

Per, Allan, Jens, Mikkel og Brian alle mellem 21 og 33 år, er tiltalt for gruppevoldtægt mod en ung kvinde - Pia.

Hun er blevet ført ned i en øde baggård, truet, afklædt og anbragt på en bænk, hvorefter voldtægterne fandt sted på skift. Ifølge anklageskriftet fastholdt de hende og truede med at gøre det af med hende, mens hun gentagne gange udtalte at hun ikke ville deltage. Imens de overvandt hendes modstand fandt flere forskellige seksuelle overgreb sted.

Pia var alkohol påvirket. Det samme var mændene, nogle af dem var også påvirket af kokain og hash. De tiltalte har nægtet sig skyldige.

De er i landsretten fundet skyldige i voldtægt af de 5 begået sammen i forbindelse med en fest.

Voldtægten omfattede samleje og anden kønslig omgængelse end samleje, herunder analt samleje.

Hvad blev deres straf?

2 års fængsel til hver og en tortgodtgørelse til Pia på 50.000 kr, der deles imellem de 5 mænd.

(6) Voldtægt gentagne gange på samme kvinde (U.2006.1407H)

23 årige Peter er tiltalt for 3 tilfælde af overfaldsvoldtægt mod den samme kvinde (Mette), samme nat. Den ene voldtægt er af særlig farlig karakter, fordi hun blev slået i hovedet med en flaske og truet med en kniv. Det hele forgik indenfor en time fra kl 4-5 om natten, på 3 forskellige steder i det indre København. Han klædte hende af og førte hende imellem de offentlige steder hvor han forbrød sig imod hende og forlod hende til sidst liggende nøgen på en legeplads uden sit tøj.

Peter blev dømt for 3 tilfælde af overfaldsvoldtægt, heraf et af særlig grov karakter. Han er tidligere dømt for vold, men erklæret normalt begavet og ikke utilregnelig i gerningsøjeblikket. Han var dog påvirket af både alkohol og hash.

Hvad blev hans straf?

6 års fængsel og en tortgodtgørelse på 100.000 kr til offeret.

(7) Drab på datter (U.2004.1054H)

Sadim (34 årig Irakisk statsborger) er tiltalt for drab på sin 14-årige datter - Enya. Han tog hende til et øde havneområde, slog hende i hovedet og smed hende i havnebassinet, så hun druknede. Efter en tidligere dom for grov vold og trusler på livet mod sin datter og hendes ven og hans familie, blev Sadim prøveløsladt i 2 år og det var i denne periode at drabet på datteren fandt sted. Enya var i 2 år tvangsfjernet fra hjemmet og var netop flyttet hjem til forældrene for at forsøge at genopbygge forholdet til forældrene.

Sadim blev dømt for manddrab på sin egen datter, som han selv hævder han havde et ambivalent forhold til, fordi hun var 'udsvævende'. Han er erklæret normalt begavet og var ikke påvirket af alkohol eller stoffer i gerningsøjeblikket.

Hvad blev hans straf?

Sadim blev fundet skyldig i manddrab og dømt til 14 års fængsel og udvisning af Danmark for bestandig.

(8) Drab på 10-årig pige (U.2005.2353)

Svend er tiltalt for drab på en 10-årig pige (Signe) i forbindelse med et seksuelt overgreb på hende. Svend er som skorstensfejer kommet i Signes hjem flere gange. Og det var som led i sit arbejde at han indfandt sig i hjemmet, da pigen var alene hjemme en formiddag. Han forgreb sig på hende under tvang, med anden seksuel omgang end samleje og kvalte hende derefter. På hans bopæl fandtes cd-rom'er med pædofilt billedmateriale.

Svend blev dømt for drab på en 10-årig pige i forbindelse med et seksuelt overgreb. Han er erklæret normalt begavet og var ikke påvirket af rusmidler under forbrydelsen.

Hvad blev hans straf?

Svend blev straffet med fængsel på livstid.

(9) Røveri mod pengetransporter (U.2003.1324H)

Torben 24 år, Mads 23 år og Brian 27 år er tiltalt for at planlægge og begå røveri mod en postbil i Hillerød med et udbytte på ca. 9 mio kr. Desuden er de tiltalt for samme år at planlægge og begå røveri mod en pengetransport i Glostrup med et udbytte på ca. 42 mio. Kr. Mads er tillige anklaget for at have skudt 2 personer i benene med en maskinpistol et par dage senere.

De blev alle fundet skyldige i 2 tilfælde af røveri under særligt skærpende omstændigheder mod pengetransporter.

Hvad blev deres straf?

10 års fængsel til hver.

8. Test dig selv - hvad nu hvis...

Lærervejledning, diskussioner og opgaver

1. Om Materialet

Testen findes under ”test dig selv”. Den handler om at afsøge nogle dilemmaer hvor eleven vil være tvunget til at stå overfor nogle svære valg, når man skal forholde sig til kriminalitet i sin omgangskreds.

Testen vil beskrive en række situationer hvor eleven enten kan vælge:

- at gå sin vej, og lade som ingenting.
- at gå med, og lade som ingenting.
- at blande sig, og sige stop.
- at lade sig friste til at begå kriminalitet.

Testen vil give 4 forskellige personlighedstyper som resultat (for underholdningens skyld).

Testen skal lære eleverne at kende forskel på hvad der er rigtigt og forkert. Forstå hvorfor det er vigtigt at sætte grænser og sige fra. De skal lære, at de som borgere i et samfund, har pligt til at melde en forbrydelse til politiet, hvis de overværer en lovovertrædelse.

2. Klassediskussion

Man kan også tale om hvorfor det er så let at blive fristet af venner og bestemte situationer til at begå kriminalitet. F.eks når man er fuld, uden penge, rasende og vil gøre gengæld osv. Eller om gruppepres og hvorfor det er så vigtigt at være populær blandt venner og ikke skille sig ud.

3. Skriftlig opgave

Hvorfor kan det være svært at blande sig?

Hvorfor bliver man fristet?

Hvad betyder vennerne?

Har du nogensinde fortrudt at du bare gik videre.

Beskriv en situation fra dit eget liv, hvor du har følt, at det var svært at træffe den rigtige beslutning, om du skulle følge med, blande sig udenom, sladre eller lade som ingenting.

Skriveopgave kan bruges til oplæg i en klassediskussion.

4. Gruppearbejde og rollespil

Hver gruppe tager udgangspunkt i en af situationerne i testen.

De vælger selv hvilken. Gruppen skal udvælge roller, finde rekvisitter og kostumer. De skal selv skrive scenen ned og evt. replikker.

Forberedelse 2 dage. Gennemspil overfor klasse 3-5 min.

Test dig selv - Hvad ville du gøre hvis....

1. - Din bedste ven var sammen med din kæreste:

a) Slår op, b) Slår ham ned, c) er ligeglad d) tilgiver hende

2. - du så nogen lave happyslapping; (filme en imens han blev slået):

a) gå forbi og kigge væk, b) se situationen an – man kan jo aldrig vide, c) bede dem om at stoppe, d) få fat i nogen der kan hjælpe.

3. - Din veninde bad dig holde en taske for hende: Når du kommer hjem ser du at den er fyldt med nyt sportsudstyr, som ligner tyvekoster:

a) Ringer til hende med det samme, b) prøver at sælge det c) gemmer det på værelset og holder min kæft, d) går ned i sportsforretningen og afleverer tasken.

4. - Du sidder hjemme hos nogle af dine venner, da I hører døren blive åbnet og en i kredsen beder dig om at holde hans joint:

a) Tager et sug, b) smider den ud af vinduet, c) giver den videre, d) går ned til hans forældre og fortæller det.

5. - Du sidder på bagsædet af en bil med nogle venner, da du opdager at ham der kører ikke har noget kørekort:

a) Stiger ud, b) tager sikkerhedsselen på, c) lader som ingenting d) ringer til politiet på din mobil.

6. - Du har opdaget at et af dine bæltter mangler og pludselig genkender du det på din veninde.

a) Konfronterer hende b) Ignorerer hende, c) bagtaler hende så ingen gider at være sammen med hende, d) stjæler noget fra hende så snart jeg kan komme til det.

7. - Du er i byen og fester og ser at en pige bliver slået af sin bodybuilderkæreste, så hun falder om:

a) Bliver stående og afventer, b) går min vej, c) forsøger at tale ham til fornuft, d) udfordrer ham i en slåskamp.

8. – Der står en ulåst cykel og din ven tager cyklen:

a) stopper ham b) lader som ingenting c) tager cyklen selv d) ringer til politiet.

9. - Du fandt 10.000 kr i en pung på gaden:

a) Afleverer den med det samme til politiet, b) lader den ligge på jorden, c) tømmer pungen og afleverer den med en løgn, d) ringer til ejeren og sender pungen med pengene af sted.

10. - Du var fuld og kom til at køre en ned på cykel, som ligger stille:

a) Giver førstehjælp, b) Lader ham ligge c) cykler min vej - jeg er alligevel for fuld d) ringer til politiet.

Resultat:

Flest a)

Du er typen der ikke kan lide at blande dig. Du er dine venners ven og de kan stole på dig. Nogen gange ved du godt at du bør handle anderledes og måske sige fra, men det kan være lidt svært. Når du oplever uretfærdighed siger du det, og du hjælper også hvis man beder dig om det. Men du vil helst inviteres. Måske du skal være bedre til at melde dig på banen og råbe op.

Flest b)

Du er typen der kan lide at handle. Du reagerer og vil have at der sker noget omkring dig. Du kan ikke lide at være uvenner med nogen og slet ikke ødelægge den gode stemning. Du kan være god til at lade som ingenting selvom noget går dig på. Nogen gange bør du nok tænke dig ordentlig om en ekstra gang i stedet for at følge med de andre. For tømmermændene og den dårlige samvittighed er der alligevel næste dag.

Flest c)

Du er typen der godt ved hvad du bør gøre, men nogen gange kommer til at gøre det modsatte. Du har prøvet at stjæle og ved hvor nemt vennerne kan friste. Det er vigtigt for dig at man kan stole på dig og derfor holder du af princip altid din kæft, - indtil nogen sladrer om dig. Hvad man ikke ved har man jo ikke ondt af.

Du bør måske ændre kurs og blive bedre til at sætte grænser for dig, du er klog nok til at kende forskel på hvad der er rigtig og forkert.

Flest d)

Du er den forstående og hjælpsomme type. Du er opmærksom og føler sig ansvarlig for dine medmennesker. Hvis du oplever uretfærdighed vil du altid reagere. Du ville også sladre hvis du vidste at der var foregået noget kriminelt. Nogen gange kan du føle at folk udnytter dig fordi du altid står parat med en hjælpende hånd. Du kan føle sig ensom og have lyst til at være ufornuftig og egoistisk et øjeblik. Det bør du måske prøve, - så vil du finde ud af, at det er sjovere at være som du er.

9. Hvordan forhindrer vi kriminalitet ?

Lærervejledning og svar

1. Om materialet

I denne lektion er formålet at eleverne tager stilling til hvad, de mener, der virker bedst, for at forhindre kriminalitet.

Er det forebyggelse eller højere straffe? Hvorfor?

Links: kriminforsorgen.dk, folketinget.dk

2. Viden

Politiets synlighed og resurser er en vigtig faktor når man taler om forebyggelse. Efter der f.eks blev indført ”klippe-kort” for dem, som overtræder færdselsloven (fartovertrædelser, manglende kørekort, sele osv) er trafikforseelserne faldet markant.

Kan man så sige at straf virker når man kan se, at der er en umiddelbar effekt – en bøde - og at den er høj?

3. Klasediskussion

Hvordan forhindrer vi kriminalitet?

Hvad skal der til for at begrænse kriminaliteten ? Hvad tror du ?

Skal man straffe hårdere med længere fængselsstraffe ?

Skal man sætte ind før med forebyggelse i skolen ?

Eller skal man have mere politi på gaden, flere overvågningskameraer, flere forbud, mere selvjustits i lokale miljøer (f.eks nattevagter og forældre på gaden) ?

Kender du selv en kriminel, og hvad tror du ville forhindre ham/hende i at begå kriminalitet igen?

Find interviewet med Justitsminister Lene Espersen på websitet og diskuter hendes svar. Er du enig?

4. Opgaver om forebyggelse

Ville du lade være med at stjæle hvis politiet ofte kom forbi skolen, eller hvis der var en bøde med det samme?

Man må ikke tage knive med i skole. Hvilken straf synes du, at læreren skal bruge overfor de elever, der gør?

Skriftlig eller mundtlig opgave til eleverne.

Hvad er der sket på området forebyggelse og straf rent politisk indenfor de sidste 10 år, og hvad mener du om denne udvikling?

Beskriv tre forskellige partiers holdning til forebyggelse og straf. Er der forskellige holdninger?

10. Tro og Gud

Lærervejledning og opgaver

1. Om materialet

I fængslet mødes de indsatte under Gudstjenesten. For de varetægtsfængslede er det et særligt frirum fordi de her, for første gang kan snakke frit med andre, efter at have været indespærret. Her udveksles navne, historier, fiduser og kys.

2. Klasseafstemning: (anonymt på sedler).

Hvor mange tror på gud?

Hvor mange tror på et eller andet?

Hvor mange tror ikke der er noget?

Hvor mange tror på andre guder f.eks Allah?

3. Gruppeundervisning

Se gudstjenesten fra Vestre Fængsel på sitet. Hver gruppe forbereder svar på spørgsmålene.

Præsten i fængslet taler om Kain og Abel. Kain slog sin bror ihjel, fordi han var misundelig på ham. Da gud opdager dette, straffer han Kain ved at ødelægge hans afgrøder.

- Hvad har Kain gjort?
- Hvordan straffer Gud Kain?
- Er Guds straf rimelig?
- Hvordan beskriver Gud kampen mellem det gode og det onde?
- Hvordan beskriver præsten dæmonernes væsen? (det onde trækker i os forklarer hvorfor misbrug opstår)
- Hvad kan føre til misbrug og ondskab? (hævn, fuldkab, misundelse, vrede, sult, fattigdom).
- Hvordan kan man gøre sig fri af det onde? (bede en bøn og tro på gud)
- Hvad tror du hjælper?

Man kan også tage fat i filmen og Cherie der tror på gud og engle. Hvad beder hun for? - Hvad betyder troen for hende? Hvorfor beder hun – og hvorfor er det vigtigt at have håb?

Fact Sheet om strafferetsplejen

1. Anholdelse.

Anholdelse (arrestation) er den eneste form for frihedsberøvelse, der automatisk skal prøves i retten senest 24 timer efter anholdelsen. (grundlovsforhør). Anholdelse kan kun ske på grundlag af en mistanke om der er rimelig grund til at antage, at vedkommende har begået et strafbart forhold. Anholdelsen kan i retten enten opretholdes i 3 x 24 timer, den anholdte kan varetægtsfængsles, såfremt visse nærmere betingelser er opfyldt, eller løslades.

Personer under 15 år (den kriminelle lavalder) kan ikke anholdes, fængsles eller dømmes efter straffeloven eller særlovgivningen (f.eks. færdselsloven.) Begår personer under 15 år et strafbart forhold er det de sociale myndigheders sag.

2. Sigtelse.

Sigtelsen er politiets ”varsling” om, at der foregår en (yderligere) efterforskning. Sigtelsen indebærer visse rettigheder blandt andet et beskikket forsvar og retten til ikke at udtale sig. At blive afhørt med en sigtets rettigheder er ikke det samme som en sigtelse, men altså at man har en sigtets rettigheder. Sigtelsen kan enten frafalde på bevisets stilling eller resultere i en tiltale.

3. Tiltale/anklage.

Tiltale rejses af anklagemyndigheden. Det vil sige enten politiet eller statsadvokaturen, der ikke er en del af politiet. Forveksles ofte med kammeradvokaten, der er statens advokat i civile sager. Tiltalen (påtaalen) rejses ved retten med indlevering af et anklageskrift, der indeholder en strafpåstand. Det kan føre til domfældelse eller frifindelse. Hvis der idømmes fængsel afsones straffen i et fængsel.

4. Afsoning.

Foregår enten i et lukket fængsel (de slemme sager) eller i et åbent fængsel (skat, sprit, og mindre grove sager). Evt. varetægtsfængsling fratrækkes i den endeligt udmålte straf. Fængsel idømmes fra 6 dage til livsvarigt. Livsvarigt betyder livsvarigt, og man kan kun komme ud tidligere end døden ved benådning. I fængslet er der arbejdspligt, som enten kan være uddannelse eller arbejde. Der kan gives tilladelse til at tage uddannelse uden for fængslet.

5. Myndigheder:

1. Politiet er undergivet Justitsministeriet. Ministeren er øverste politichef.
2. Anklagemyndigheden er dels en del af politiet i de sager, hvor politidirektøren er anklager eller en af de 3 almindelige statsadvokater eller en af de to særlige (økonomisk kriminalitet, SØK, og internationale straffesager). Rigsadvokaten er chef for statsadvokaterne. Justitsministeren er øverste anklagemyndighed.
3. Kriminalforsorgen varetager enhver strafafsoning såvel den, der foregår bag tremmer som den, der foregår i frihed (tilsyn med betinget dømte f.eks.) Justitsministeren er øverste chef for Kriminalforsorgen.
4. Domstolene er uafhængige (grundlovens § 3) og organiseret i byretter 2 landsretter og højesteret. Alle straffesager rejses ved byretten også nævningsager. Der kan ankes (appelleres) til landsretten). Strafmålingen kan i nævningsager indbringes for højesteret.